

Nr 369

Av fru Svensson m. fl., om översyn av reglerna för samhällets stöd åt ensamstående barnförsörjare.

Enligt bidragsförskottslagen (av den 11/6 1943) utgår bidragsförskott på oguldna underhållsbidrag med belopp som högst kan uppgå till det fastställda underhållsbidraget. Bidragsförskottets maximibelopp, vilket under åren har varit föremål för höjningar, utgör fr. o. m. den 1 juli 1960 996 kronor per år = 83 kronor per månad.

Sedan familjeberedningen den 16 oktober 1956 framlagt förslag om förbättrade stödåtgärder för ofullständiga familjer, beslöt riksdagen år 1957 att s. k. utfyllnadsbidrag skulle utgå (utöver bidragsförskott) på de underhållsbidrag, som understeg 60 kronor i månaden. Avsikten med utfyllnadsbidragen var att till skälig miniminivå höja vissa äldre, till mycket låga belopp fastställda underhållsbidrag.

Utfyllnadsbidragen utgår med belopp, som utgör skillnaden mellan underhållsbidragets storlek och 60 kronor i månaden (= bidragsförskottets maximibelopp 1957). För att nytillkommande underhåll icke skulle kunna upprättas till alltför låga belopp med tanke på att samhället skulle tillskjuta resten (upp till 60 kronor) fastställde riksdagen ett spärrdatum, innebärande att utfyllnadsbidrag icke skulle få utgå på underhållsbidrag, som fastställdes efter den 1 april 1957.

Denna stipulation, som var befogad vid den tidpunkt då utfyllnadsbidragen beslöts, har numera visat sig vara till nackdel för de stora grupper av behövande mödrar, vilkas underhåll för barnen alltjämt fastställs till låga belopp. Om nämligen dessa underhållsbidrag efter den 1/4 1957 fastställs till lägre belopp än 83 kronor per månad (vilket icke så sällan förekommer) kan utfyllnad icke utgå, varför bidragsförskott kan beviljas endast med belopp som motsvarar underhållets storlek enligt avtal eller dom.

Enligt 8 § bidragsförskottslagen utgår bidragsförskott med det belopp den underhållsskyldige jämlikt rättens beslut eller enligt avtal är pliktig att utgiva till barnets underhåll, dock högst med 996 kronor för år räknat. I det fall att ett ursprungligen genom avtal fastställt underhållsbidrag senare sänkes genom rättens beslut blir det reducerade beloppet det som den underhållsskyldige i fortsättningen har att framlägga och därmed även normgivande för bidragsförskottets storlek.

Som exempel på hur dessa bestämmelser verkar kan anföras ett fall som för kort tid sedan förekom vid Stockholms rådhusrätt. Den underhållsskyldige hade anhållit om nedsättning av underhållsbidraget. Rätten beviljade sänkt underhållsbidrag till 30 kronor per månad och barn. Rätten hade en-

dast att bedöma vederbörandes betalningsförmåga. Resultatet i dylika fall blir emellertid att varken utfyllnadsbidrag (om avtalet, som i detta fall, ingåtts efter den 1/4 1957) eller bidragsförskottets maximibelopp kan utgå.

Det synes oss därför vara en angelägenhet av stor vikt att utfyllnad skall kunna utgå på samtliga underhåll, vilka understiger bidragsförskottets maximibelopp.

För att komma till rätta med detta förhållande för framtiden bör utredas, om icke vid fastställande av underhållsbidrag åt barn i fortsättningen ett minimibelopp bör bestämmas. Detta bör enligt vår mening anslutas till bidragsförskottets maximibelopp. En sådan bestämmelse skulle undanröja en del orättvisor, och dessutom bleve barnens självklara rätt att komma i åtnjutande av samhällets hjälpåtgärder och förmåner icke beskuren, såsom nu är fallet. Givetvis skulle även i fortsättningen underhållsbidragen fastställas under beaktande av den underhållsskyldiges förmåga. Här är endast avsikten att få ett minimibelopp fastställt.

Förslag av justitieministern om höjning av de familjerättsliga underhållsbidragen, med hänsyn till penningvärdeförsämringen, är att vänta under värriksdagen. Analogt härmed bör, enligt vår mening, även bidragsförskotten bli föremål för översyn.

Underhållsbidragen fastställs numera att gälla till barnets 18-årsdag. Med hänsyn till att barnen ofta yrkesutbildar sig intill åtminstone 18-årsåldern synes det lämpligt att överväga huruvida bidragsförskottet skall kunna utgå till och med den månad varunder barnet fyller 18 år.

I detta sammanhang vill vi även fästa uppmärksamheten på några av de föräldrade bestämmelser, som ännu vidhäftar bidragsförskottslagen och kungörelsen om tillämpningen av densamma. Sålunda gäller ansökningen om bidragsförskott endast för ett budgetår i sänder, och förskottet måste därför omsökas varje år. Detta förfaringsätt medför betydande olägenheter och förlust av arbetsinkomst för mödrarna, som ofta måste taga sig ledigt från sitt arbete för att besöka barnavårdsnämnden och ingiva ansökan. Bestämmelsen om detta ansökningsförfarande har sin grund i det förhållandet att bidragsförskotten tidigare var behovsprövade och beroende av vederbörandes taxerade inkomst. Då detta numera icke är fallet, återstår endast det skälet, att den underhållsberättigade skall ha någon anknytning till den kommun som beviljar förskottet, och som mått härpå har man valt mantalsskrivningen, som alltså skall kontrolleras varje år. Enligt vår mening bör en naturligare anknytning vara kyrkobokföringen. Då skulle även erhållas samordning med de bestämmelser, som gäller för de allmänna barnbidragen och förordnande av barnavårdsman.

Genom ett slopande av ansökningsförfarandet skulle den först ingivna ansökningen få gälla tills vidare. Om den underhållsberättigade flyttar till annan kommun, skulle bidragsförskottsansökningen översändas till denna kommun (i likhet med vad fallet är med de allmänna barnbidragen). Erforderliga kontroller om att bidragsförskottet icke löper, när förutsättningarna härför ej längre finnes, kunde företagas av barnavårdsnämnderna. Dylika

kontroller företages för övrigt i stor utsträckning redan nu. För barnavårdsnämnderna skulle stora organisatoriska fördelar erhållas och betydande belopp sparas genom ett slopande av omsökningsförfarandet.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslår vi,
att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om översyn och samordning av de regler som gäller för samhällets stöd åt ensamstående försörjare i deras vårdnad om barnen.

Stockholm den 25 januari 1962

Annie Jäderberg

Hugo Bengtsson

Astrid Lindekvist

Lisa Johansson

Einar Henningsson

Lena Renström-Ingenäs

Eric Svenning

Sven Hammarberg

Elvira Holmberg

Nils Kellgren

Rosa Svensson

Thyra Löfqvist

Etty Eriksson

Eric R. Carlsson

Gunbjörg Thunvall

Oskar Lindkvist